

A close-up photograph of an elderly man with a grey beard and hair, smiling broadly. He is wearing a large, dark, circular woven basket on his head. He is dressed in a vibrant, multi-colored striped shirt (orange, green, blue, and white). He is holding a large bundle of harvested rice stalks in front of him. The background shows a vast field of golden rice under a clear blue sky with a few clouds. The overall mood is one of pride and satisfaction in agricultural work.

Matsuveränitet

– för en framtid utan hunger

**GLOBALA
RÖSTER**

#4 2007

Innehåll:

4. Mot ett samhälle utan svält

9. Ordlista

10. I spetsen för byborna

14. En gåva till mänskligheten

17 & 37. Fem myter om hunger

20. Matmöte i Mali

22. Krock mellan stora och små

26. Nya grödor näringsfattiga

28. Rädsla för beroende

32. Kvinnors arbete uppgraderas

34. Bolivias nya agenda

GLOBALA RÖSTER

Viktorja Myrén
(redaktör)

Melker Dahlstrand
(layout)

Shahidul Islam
(omslagsfoto)

Globala Röster ges ut av UBV (Utbildning för biståndsverksamhet), Svalorna Latinamerika, Svalorna Indien Bangladesh, FIAN-Sverige, Miljöförbundet Jordens Vänner, Framtidsjorden och finansieras av Sida.

Vill du beställa fler nummer, kontakta UBV 08-556 975 30, Svalorna Latinamerika 08-642 16 96, Svalorna Indien Bangladesh 046-12 10 05, Miljöförbundet Jordens Vänner 031-12 18 08 Framtidsjorden 08-615 00 80 FIAN 08-643 93 47

www.ubv.se
www.svalorna.se
www.svalorna.org
www.framtidsjorden.se
www.fian-sverige.org
www.mjv.se

ISSN 1653-6614

Tryckt hos Trydells Tryckeri.

Allt hänger ihop

2002, Nicaragua.

Vi har ätit frukost – flingor med mjölk, bröd med smör och marmelad, kaffe. Vi sätter oss i bilen och kör norrut till Matagalpa, Nicaraguas största kaffedistrikt, där över två hundra familjer i ett par månader har kamperat i parken Los Monos. Flera tusen personer som tidigare arbetade på kaffeplantagen men nu varken har arbete eller mat.

Liliah Lopez Martinez, 24, hackar upp inälvor som hon lägger i en gryta. Klockan är ett och det är dagens första mål mat.

”Barnen stod inte ut med att vara hungriga längre, så jag skickade dem att tigga.”

En man konstaterar:

”Presidenten säger att det inte finns hungersnöd i landet, han tror inte att vi hungrar men det regeringen gör är att de leker med böndernas magar.”

Överflödet i Managuas affärer, hungrande kaffebönder.

Att hunger handlar om brist på mat är en myt. Det är inte bristen på mat utan bristen på politisk vilja som är problemet.

Men den här tidningen handlar inte enbart om hunger, den handlar om matsuveränitet. Kopplingen mellan de två är att matsuveränitet är ett effektivt sätt att komma åt hungern, ett nytt sätt att tänka.

”Matsuveränitet ger oss hopp och kraft att bevara, återta och bygga upp vår kunskap och kapacitet att producera mat”, som man sade på mötet i Mali (läs mer om det längre fram).

Viktorja Myrén
redaktör

text. jennie jonsén, ubv

foto. melker dahlstrand

Ett nytt recept mot hunger

”Det är ju vi bönder och lantarbetare som föder världens befolkning. Hur kommer det sig då att vi hungrar?”

– Elena, före detta plantagearbetare, Brasilien.

Det mesta av världens föda odlas, samlas eller skördas av mer än en miljard småbönder, herdefolk och fiskare. Det är på landsbygden som maten produceras, samtidigt är det här som hungern och fattigdomen är störst. Och antalet människor som lider av kronisk hunger i världen ökar (enligt siffror från FAO). 854 miljoner människor saknar idag mat för dagen. Av dessa lever närmare åtta av tio på landsbygden som småbrukare, lantarbetare, jordlösa, fiskare eller herdefolk.

Milleniemålen som siktar mot att halvera hungern och fattigdomen i världen till år 2015 står högt på den internationella dagordningen. Men strategier för att stärka den biologiska mångfalden och lokala livsmedelsmarknader är fortfarande inte en del av dessa globala handlingsplaner. Reglerna som styr handeln med jordbruksprodukter och livsmedel är på alla nivåer utformade för att gynna internationell handel – inte lokal.

INTE BARA BÖNDER

Under de senaste tio åren har ett nytt koncept, matsuveränitet, vuxit fram bland de sociala rörelserna i Syd för att tackla denna situation och utmana den rådande globala jordbruksmarknaden. Det globala småböndernätverket Via Campesina myntade begreppet i början av 90-talet i syfte att uppmuntra till diskussion bland rörelserna och komma med förslag till alternativ. Sedan Världslivsmedelstoppmötet i Rom 1996 gjorde begreppet känt, har allt fler organisationer och rörelser uttalat sig om matsuveränitet.

Ett första världsforum hölls i Havanna på Kuba år 2001. I februari i år hölls ett andra forum i Nyéléni, Mali. I dag är det inte bara bondeorganisationer, utan även herdefolk, fiskare, ursprungsfolk, organisationer lik-

som vissa politiska partier som diskuterar och hänvisar till matsuveränitet.

VAD INNEBÄR MATSUVERÄNITET?

Matsuveränitet innebär människors, samhällens och länders rätt att definiera sitt eget jordbruk, fiske och livsmedelspolitik utifrån lokala, kulturella och sociala förutsättningar. Matsuveränitet innefattar också rätten till försörjning och till att producera sin egen mat. Kravet på jordreform är en av de principer som de jordlösas rörelse i Brasilien driver för att kunna odla sin egen mat och mätta sina familjer. I dag saknar över fem miljoner familjer på Brasiliens landsbygd tillgång till jord. Hållbara jordbruksmetoder och förbud mot genmanipulerade grödor och patent på utsäde, boskap och gener är andra principer som de sociala rörelserna driver för att uppnå matsuveränitet.

Matsuveränitet erbjuder alltså en rad konkreta förslag till hur jordbrukspolitiken på nationell och internationell nivå kan utformas för att komma till rätta med hunger och undernäring. De recept som oftast ges idag lyckas inte eftersom de missar de strukturella problem som ligger bakom den utbredda hungern på landsbygden. Tvärtom, ignoreras människor som hungrar ofta av både nationella och internationella handlingsprogram.

Den Gröna Revolutionen som drevs fram under 1960-70 talet syftade till att minska hungern genom att forska fram och förmå odlare att använda nya ris-, majs och vete-sorter som gav större skördar. Men idag vet man att de nya sorterna förde med sig allvarliga problem. De var inte lika anpassade till lokala förutsättningar som de traditionellt odlade grödorna. De var mer påfrestande, och gick inte att odla utan konstgödsel och

bekämpningsmedel. De lösningar som föreslås idag fokuserar även dessa allt som oftast på att öka produktiviteten per hektar och att "effektivisera" jordbruksmetoder genom att satsa på storskalig produktion av så kallade monokulturer för export. Monokulturer såsom socker, soja och bananer utarmar lätt jorden och de bekämpningsmedel som används förorenar miljön och människan.

TVINGAS LÄMNA SINA JORDAR

För de flesta har marknadsliberaliseringen lett till orättvis konkurrens. Medan de fattiga länderna har sänkt eller helt tagit bort sina tullskydd och öppnat sina jordbruksmarknader för internationell konkurrens, tillåts fortfarande enorma subventioner till de rika ländernas bönder. Det medför att de rika länderna kan exportera mat till dumpade priser, det vill säga priser som är lägre än vad själva produktionen av maten kostade.

De små lokala jordbruken slås därmed ut. Många småbrukare har tvingats från sina jordar till städernas utkanter.

ANGRIPER ROTEN TILL FATTIGDOMEN

FAO har i flera deklARATIONER uttalat att hungern i världen beror på "brist på politisk vilja" att genomföra åtgärder och program som kan minska hungern och undernäringen i världen. Strategier för att bekämpa hunger och fattigdom kräver fokus på lokal och hållbar landsbygdsutveckling.

Även under de fyra kommande decennierna beräknas majoriteten fattiga vara småbrukare, lantarbetare och jordlösa. Matsuveränitet sätter dessa människor i fokus och angriper roten till hunger och fattigdom. Kanske kan matsuveränitet bli ett vinnande recept för ett mer rättvist samhälle fritt från svält?

FAKTA – MATSUVERÄNITET

De flesta definitioner av matsuveränitet innehåller bland annat följande delar:

- prioritet till lokal jordbruksproduktion
- jordreform
- förbud mot genmanipulerade grödor, patent på utsäde, boskap och gener
- rätten till försörjning som det juridiska instrument som fastslår staters skyldigheter för att garantera alla invånares tillgång till mat
- konsumenters rätt att bestämma vad de vill äta och hur och av vem maten produceras
- staters rätt att skydda sig mot dumpade produkter
- befolkningens deltagande i beslutsfattandet i jordbruksfrågor
- respekten för kvinnliga småbrukares rättigheter. Kvinnor har en central roll i jordbruksproduktionen generellt och särskilt i livsmedelsproduktionen
- ekologiskt hållbara jordbruksmetoder

Matsäkerhet eller matsuveränitet?

Begreppet matsäkerhet är vanligtvis det som används när FN och stater diskuterar hungersproblemen. Med matsäkerhet menas att alla människor ska ha tillgång till mat som uppfyller krav på både näring och mängd. Matsuveränitet går däremot betydligt längre, det innefattar inte enbart tillgång till mat, utan också möjligheten för människor att själva, utifrån lokala kulturella och sociala förutsättningar kunna välja hur maten ska produceras, konsumeras och distribueras.

Artikeln är delvis ett utdrag ur studien "Food Sovereignty: towards democracy in localized food systems" av Michael Windfuhr och Jennie Jonsén. www.ukabc.org/foodsovpaper.htm

FAO är FN:s fackorgan för jordbruk, skog och fiske och har inom FN huvudansvar för att leda kampen mot hunger. 190 länder ingår. www.fao.org

UNCTAD är FN:s konferens för handel och utveckling, vars huvudsakliga mål är att öka utvecklingsländernas möjligheter när det gäller handel och utveckling. Detta för att hjälpa dem att klara av globaliseringens utmaningar och på ett rättvist sätt integreras i världsekonomin. www.unctad.org

WTO Världshandelsorganisationen bildades 1995 och cirka 150 stater är medlemmar. Sverige är medlem, men låter som EU-land Europeiska Kommissionen föra talan i WTO. EU-länderna talar med en röst. Organisationen har tre huvudavtal: GATT som reglerar varuhandel mellan länder, GATS som reglerar handel med tjänster över landgränser, TRIPS som innehåller regler om bland annat upphovsrättsskydd och patent. www.wto.org

Dumpning är att sälja en produkt till ett lägre pris utomlands jämfört med det pris som sätts på hemmamarknaden. www.ekonomifakta.se

Agrar jordbruks

Vía Campesina – ett globalt bondenätverk www.viacampesina.org

Oligarki ett fåtal människor styr

IFAD Internationella jordbruksutvecklingsfonden, ett FN-organ. www.ifad.org

Monokultur betyder i ekologin att ett ekosystem bara består av en art, eller nästan bara en art. Exempelvis vetefält.

Santanas tröst

text & foto. Ujjaini Halim, från Indien
översättning. Viktoria Myrén

Ordet Santana betyder tröst på bengaliska, men för "vår" Santana finns ingen tröst.

Hon har svårt för att förstå de förändringar som har förstört familjens drömmar.

Men hon vägrar att ge upp.

– Vi kommer aldrig att ge ifrån oss vår mark till företaget. Vi kommer att kämpa.

Santana Dey från Singur, Västbengalen, Indien, är en medelålders bondekvinnas vars familj livnär sig på jordbruk. Mannen och de två söner jobbar på familjens mark och även om familjeinkomsten är medelmåttig så har Santana och hennes man lyckats ge både söner och dottern en utbildning.

Santanas drömmar har alltid kretsat kring den bördiga jorden. Dessa fyra bighas (drygt 5000 kvadratmeter) mark har fött deras förfäder och skulle fortsätta föda dem och kommande generationer. Marken är familjens enda tillgång. Santana avgudar landet såsom en gudomlighet. Hon har sett marken som platsen där hon skulle fira sina barns bröllop och leka med sina barnbarn. Men Santanas drömmar slogs i spillror.

MARKEN BEHÖVDES FÖR NY BILFABRIK

I maj förra året kom Santanas man hem med nyheter om att stora delar av jordbruksmarken i området skulle beslagtas av regeringen.

Till en början visste varken Santanas familj eller de andra byborna vad som skulle hända, men rykten om landavhysningar florerade.

Dagarna gick och efter några veckor kunde byborna läsa i tidningen, att det multinationella företaget Tata skulle bygga en bilfabrik i Singur, på ett område om cirka 500 hektar bördig jordbruksmark.

Santana förstod snart att det skulle innebära att de skulle förlora hälften av sin mark, två bighas. Santana var förstummad. Vad skulle hända med dem? Hur skulle hon kunna föda sin familj? Och vad skulle hända med hennes grannar som var tvungna att lämna ifrån sig all sin mark, inte bara hälften?

Santana var rädd att hennes man och söner skulle tvingas lämna byn för att hitta jobb.

BESLAGTAS FÖR "UTVECKLINGENS" SKULL

Lokala regeringsrepresentanter informerade nu familjerna om att deras mark skulle beslagtas för "utvecklingens" skull, men att de skulle ersättas av regeringen. Under tiden hade byborna kommit över den första chocken och mobiliserade sig; de vägrade godta beskedet de fått och tusentals bybor skrev på en protest som skickades till tingsrätten.

Santana och hennes familj fortsatte att bruka sin mark samtidigt som de engagerade sig i en kommitté som sattes upp för att

rädda jordbruksmarken. Den rättsliga processen drog i gång med flera vändor till de lokala rättsinstanserna, men byborna kände sig maktlösa. Trots att de vann i en instans så ignorerades beslutet i nästa instans.

Den 25 september 2006 gick bybor till tingsrätten för att protestera mot beslagtagandet av marken. De gick dit med kvastskäft i händerna.

– Ungefär klockan kvart över ett attackerades vi plötsligt av polisen. De slog oss, sprayade tårgas och sköt gummikulor. En manlig polis slog mig helt hänsynslöst och de skrek fula ord åt mig. Polisen lade in mig på sjukhuset för tvångsomhändertagande.

Santana Dey misshandlades av polisen i samband med att hennes mark skulle beslagtas.

TUSENTALS POLISER OCKUPERADE MARKEN

Så småningom engagerade sig de politiska oppositionspartierna i frågan. De kom till Singur och lovade att föra bybornas talan. Samtidigt kom bykommittén i kontakt med en lokalavdelning av FIAN, FoodFirst Information & Action Network, en internationell människorättsorganisation.

Det här var första gången som Santana förstod att tillgång till jord är en mänsklig rättighet, att tillgång till mat är en mänsklig rättighet och att regeringen genom sitt agerande kränkte mänskliga rättigheter i Singur. FIAN hjälpte till att göra en anmälan å bybornas vägnar, och när inget svar kom inom utsatt tid så tog man ärendet till domstol. Omedelbart blev Singurs och Santanas kamp förstasidesnyheter över hela delstaten. Men trots att flera organisationer nu engagerade sig i kampen för bybornas sak så lyssnade inte regeringen till protesterna.

Den femte december, 2006, gick tusentals

poliser in i byarna i Singur för att ockupera jordbruksmarken. Tusentals bybor samlades för att stillsamt protestera, men utan att ha blivit provocerade, gick polisen plötsligt till attack.

– Jag var i Beraberi Purbapara, berättar Santana. Polisen kom till byn och slog byborna

inför våra ögon, kvinnor och barn, gamla och unga utan urskiljning. De gick in i husen och förstörde inredningen och sedan eldade de även upp spannmålmagasinen.

Det är inte bara i Singur detta händer. Händelsen är ett uttryck för delstatens nya politik som betonar en snabb industriell utveckling på bekostnad av böndernas

försörjningsmöjligheter.

I enlighet med den nationella konstitutionen liksom de internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter som Indien har skrivit under, borde myndigheterna i Västbengalen ge högsta prioritet åt att genomföra jordreformsprogram eftersom det är det enda sättet att skapa matsäkerhet och en allmännyttig utveckling.

Men verkligheten är en annan. Delstatsregeringen är inte bekymrad över att fattiga bönder snart förlorar sin försörjningskälla. Trots detta ger byborna inte upp.

Santana har funnit sin tröst. Hon har blivit en mycket populär bondeledare i Singur.

– Vi behöver både jordbruk och industri. Det hänger ihop. Men vi kommer aldrig att ge ifrån oss vår mark till företaget. Vi kommer att kämpa för den till varje pris. Vi vet att vi inte har något annat alternativ.

Den indiska polisen ockuperade böndernas mark och brände deras spannmålmagasin.

text. *fransisca rodriguez, anamuri*

översättning. *stina ringdahl*

foto. *melker dahlstrand*

Till fröets försvar

Matsuveränitet innebär att jordbrukspolitiken ska bestämmas av världens alla länder och regioner utifrån deras egna förutsättningar. Matsuveräniteten finns för att försvara utsädet och fröet. Kapitalet är oförmöget att organisera något så komplext, vackert och varierat som jordbrukets mångfald. Det skriver Fransisca Rodriguez, Anamuri.

” Varje lands rättighet att bestämma sin egen jordbruks- och livsmedelspolitik utan att tillämpa 'dumping' i andra länder.”

Det här var en av de viktigaste politiska definitioner som fastställdes av Via Campesina på Världslivsmedelstoppmötet 1996. Definitionen står i motsats till FAO:s koncept matsäkerhet och har skapat en intensiv debatt, som ifrågasätter WTO:s synsätt på livsmedelsproduktion, där livsmedel omvandlas till ett vapen för ekonomisk dominans.

I samband med toppmötet antogs även på civilsamhällets parallellforum en deklaration med titeln "Vinst för få eller mat för alla?". I deklarationen påpekade man att åtgärderna i FAO:s handlingsplan inte skulle vara tillräckliga för att verkligen minska antalet hungrande världen. Inte med den rådande ekonomiska världspolitik. Tyvärr visade sig analysen vara korrekt.

MATSUVERÄNITET FÖR ATT FÖRSVARA FRÖET

Det är därför vi uppmanar till "en ny handlingsmodell för att uppnå samhällets matsuveränitet, som ifrågasätter nuvarande politik och praxis".

En modell som utmanar det rådande systemets koncentration av makt och rikedom, och hotet mot "global säkerhet och trygghet, kulturell mångfald och de naturliga ekosystem som bär upp livet på vår planet."

Matsuveränitet innebär att jordbrukspoli-

tiken inte ska bestämmas av en handelsinstans som WTO, utan av världens alla länder och/eller regioner.

Matsuveräniteten innebär också att försvara utsädet och fröet, av vilka många idag är manipulerade och omvandlade till handelsvaror av vinstgiriga företag.

BRYTER MOT NATURENS LAGAR

Historiskt sett har vi kvinnor och män som brukat jord fostrats inom fröet och utsädet etik. För oss är de en gåva till mänskligheten. De bevaras, sköts om, sås och ägs tillsammans. Därför kan de inte heller beslagtas eller privatiseras. Att kombinera gener från växter, djur och bakterier i en enda planta, som de transnationella företagen gör idag med sina genmanipulerade frön, skulle naturen själv aldrig göra; det bryter mot naturens lagar.

Kapitalet är oförmöget att organisera något så komplext, vackert och varierat som jordbrukets mångfald. Att industrialisera jorden och behandla den som död materia förändrar därför jordbrukets och livsmedlens betydelse och man bryter mot naturens lagar, genom att förgifta växter, djur och människor.

”WTO - UT UR JORBRUKET”

Vi jordbrukarfolk och frön är i ömsesidigt behov av varandra. Vi har växt upp och närts ömsesidigt, vi har gett upphov till olika kulturer och olikartade kosmvisioner, led-sagade av månen och solen. Vi har följt naturens kretslopp, i samspråk med regnet och stjärnorna, skapat vägar åt vattnet och levit i samsjunga med träden.

För att garantera oberoende och matsuveränitet för befolkningar och länder måste vi upprätthålla en livsmedelsproduktion som baseras på småbruksproduktion av bredd.

Vår uppmaning är därför ”matsuveränitet för en framtid utan hunger”. Vårt stora krav för att möjliggöra ett regelverk för rättvis och rimlig handel är ”WTO – ut ur jordbruket”. Förhandlingarna skulle kunna hållas inom UNCTAD, där livsmedlen skulle kunna ges ett rättvist pris och den interna marknaden skyddas mot lågprisimport. På samma gång skulle den interna marknadsproduktion kunna regleras för att hindra uppkomsten av överskott och på så sätt skydda de produktionsmetoder som främjar en hållbar småskalig jordbruksproduktion.

ETT FÖRLORAT LAND

Ett land som förlorar sina möjligheter att producera sina egna livsmedel, är ett land i beroendeställning, utlämnat åt de multinationella storföretagens dominans. Det är ett land som inte är självstyrande och som förlorar sin kultur och i slutändan även sin identitet som nation.

Francisca Rodriguez är internationellt ansvarig på ANAMURI, Asociación Nacional de Mujeres Rurales e Indígenas, i Chile. Anamuri organiserar ursprungsfolkskvinnor och landsbygdskvinnor i hela Chile.

5 myter om hunger

Flera hundra miljoner människor i världen saknar idag tillräckligt med mat. Hunger är ingen myt – men myter hindrar oss från att stoppa hungern. Här slår vi hål på några myter.

Det finns inte tillräckligt med mat!

Verklighet: Det finns i själva verket ett överflöd av mat. Det finns tillräckligt med vete, ris och andra grödor för att försörja jordens befolkning med 3500 kalorier var om dagen. Problemet är att många människor är för fattiga för att köpa den mat som finns.

Naturen orsakar svält!

Verklighet: Mat finns alltid för dem som har råd. Svält i svåra tider, som torka eller översvämningar, drabbar enbart fattiga människor. Deras säkerhetsmarginaler är begränsade till följd av ojämn fördelning av jord, vatten och andra naturresurser.

Jorden är överbefolkad!

Verklighet: Befolkningsstillväxt är ett allvarligt problem i många länder men det är inte orsaken till svält. I Costa Rica, till exempel, finns hälften så mycket odlad åkerareal per person jämfört med Honduras. Trots detta är medellivslängden i Costa Rica 11 år högre än i Honduras. Ojämn fördelning av resurser och ekonomiska möjligheter är det stora problemet.

Miljön vs. Mer mat?

Verklighet: Ansträngningar för att mätta världens hungriga är inte vad som orsakar miljöproblem. Stora företag är de som primärt är ansvariga för exempelvis skogsskövling och utsläpp av gifter. Dessutom används bekämpningsmedel i fattiga länder främst vid tillverkning av exportvaror. Miljövänliga jordbruksalternativ har rönt stora framgångar på senare tid och kan faktiskt vara mer produktiva än icke-miljövänliga alternativ.

Den gröna revolutionen är lösningen!

Verklighet: Nya typer av utsäden har gett större skördar men att enbart fokusera på en ökad produktion är inte sättet att utrota hungern. Genom att bara öka matproduktionen bortser man från den ojämna fördelningen av resurser och de ekonomiska maktförhållanden som ligger till grund för vem som kan köpa sig den mat man önskar.

Nupur, 22, nygift, Indien
- Brudens föräldrar bjuder alla på fin mat. Dagen efter bröllopet bjuder brudgummens föräldrar på mat. Genom denna tradition får alla lära känna brudparet.

Deb Kumar Nath, 31, Indien
- Det finns en särskild gudinna som heter Arna Punna. Vi tror att hon förser alla med mat, men för att få hennes välsignelse måste man vara ärlig och arbetsam.

Alfonso Perugachi 28 år, Ecuador:
- Mat betyder liv, utan mat, lever jag inte. Det är allt.

Rosa Gabriella Cañas, 77, Argentina
- I min familj samlas vi flera gånger i veckan för att äta middag tillsammans. Mat fungerar som en god ursäkt för att träffas.

Dipa Rani, 20, Indien
- Maten varierar med odlingssäsongerna. På vintern finns det dadeljuice. Vi tycker om att dricka dadeljuice medan vi värmer ryggen i morgonsolen.

Graciela Roman, 57, Uruguay
- Det är viktigt att balansera kosten, kalorierna och vitaminerna. För mig är det det viktigaste.

Kuarahy Nieves, 18, Uruguay
- Att äta kött är invävt i kulturen, det är en del av kulturen, därför äter folk kött. Inte för att det är bra, utan för att det är tradition. Jag stödjer inte det.

Carlos Rivas, 27, Buenos Aires
- Mat är allt, det borde vara en rättighet för alla. Det är det inte här i Argentina.

Nely Aloced, 35, Bolivia
- Här odlas quinoa som är väldigt nyttigt och bra för hälsan. Ändå äter inte alla så mycket quinoa, många äter pasta och ris istället.

Vad betyder mat i din kultur?

Juanita Cruz de Pino, 74, Peru
- Min mamma lagade mat till fester i jättelika kast-ruller. Mat är viktigt för att behålla våra sedvänjor och nu håller jag på att lära mina barnbarn så att de kan fortsätta.

text. hans röös & viktoria myrén

foto. hildegunn gjengedal

”Sverige – ett av de svåraste länderna”

Mellan den 22 och 28 februari samlades fler än 500 deltagare från mer än 80 länder till ett möte i byn Nyéléni, Sélingué, Mali, för att tillsammans förstärka, vidareutveckla och sprida kunskapen om begreppet Food Sovereignty – matsuveränitet. Ett begrepp som La Via Campesina, LVC, lanserade första gången vid FN-organet FAO:s möte i Rom 1996.

Bakom inbjudan stod förutom LVC, bondeorganisationen CNOP från Mali, den Västafrikanska bonderörelsen ROPPA, World March of Women, World Forum of Fish Harvesters and Fisherworkers, World Forum of Fisher Peoples, IPC for Food Sovereignty, Food Sovereignty Network och Friends of the Earth.

BÖNDER OCH HERDAR

Deltagarna kom från en mängd olika organisationer av bönder, fiskare, herdefolk, ursprungsfolk, jordlösa, människorättsaktivister med flera. Även representanter för FAO och FN-organet IFAD deltog i mötet.

Byn hade getts namn efter en legendarisk kvinnlig jordbrukare i Mali – Nyéléni. Vi ut-

spisades med kost, tillredd på traditionellt sätt av kvinnor från Sélingué och av råvaror hämtade direkt från platsen. Djuren slaktades inför varje måltid, framför ögonen på matgästerna (utanför ”köket”) och hamnade direkt i grytorna. Verkligen ”kortreist mat”, som en norsk deltagare uttryckte saken.

SYFTADE TILL ATT SPRIDA KUNSKAP

Mötet besöktes av Malis president och dess jordbruksminister, en fransk presidentkandidat, ambassadörer från Marocko och Venezuela, Sélingués borgmästare och en borgmästare från Norge. I Norge har till exempel mer än hälften av landets kommuner redan gått samman i ett upprop där man av den norska regeringen kräver en jordbrukspolitik i linje med konceptet matsuveränitet.

Avsikten med Nyéléni-mötet var också att stimulera deltagarna till att arbeta vidare i allianser med olika organisationer på hemmaplan för att sprida kunskapen om matsuveränitet i vidare kretsar.

Som medlem i NOrdBruk, den svenska förgreningen av LVC, och därmed den ende

svensk som bjudits in till mötet, känns det lite som en övermäktig uppgift att försöka ge röst åt begreppet matsuveränitet i Sverige, med den historiskt och politiskt hårt cementserade inställning vi har till ett livsmedelsproducerande svenskt jordbruk, jämfört till exempel med vår närmaste granne, Norge.

2 frågor till Hans Röös:

VARFÖR ÄR MATSUVERÄNITET SÅ VIKTIGT?

– I grund och botten handlar det om att förvalta naturresurserna, till skillnad från den rådande WTO-politiken som går ut på att exploatera naturresurserna. Inte minst med tanke på de allt större energiproblem vi har.

Sedan måste vi komma ifrån dumpningen. Det har funnits med i Via Campesinas program hela tiden. Problemet är att vi i väst har råd att driva en jordbrukspolitik som genererar överskott och för att bli av med det har vi råd att sälja ut produkterna på marknaden till underpris. Livsmedel kan inte betraktas som vilken vara som helst som WTO gör.

VAD KOM NI FRAM TILL I MALI?

– Egentligen var det som ett jättestort seminarium där alla skulle få komma till tals.

Vi kom inte så mycket framåt i frågan, men det jag tar med mig därifrån är inspiration. Det var ett unikt möte och man känner sig peppad av det här att bygga upp regionala och lokala nätverk, bygga upp kontakter så

att konceptet växer.

Men samtidigt tror jag att Sverige är ett av det svåraste länderna att lansera matsuveränitet i. Sedan långt tillbaka har det funnits en inställning till livsmedel att det är låg status. Vi tror att det finns ekonomiska och tekniska lösningar på allt, att vi kan slösa med energi. Sverige är det EU-land som är mest positivt till genmanipulation, vi förstår inte att all förädling av växter kräver en massa energi för att sedan skydda dessa växter mot naturen.

Några frågor som diskuterades i Nyéléni

- Handelsregler och lokala marknader: Är matsuveränitet endast något för utvecklingsländer? Borde rika länder öppna upp sina marknader för import från utvecklingsländer även om det skadar bönder i de rika länderna?
- Lokal kunskap och teknologi: Har västerländsk forskning och teknologi, som alltmör domineras av företagsintressen, en plats inom matsuveränitet?
- Konflikter och katastrofer: Givare och regeringars typiska sätt att ”stödja” samhällen som drabbats av krig och naturkatastrofer – med matdonationer – blir i sig en attack på samhällenas matsuveränitet. Finns det positiva exempel på hur man kan hjälpa i katastrofer och samtidigt stärka matsuveräniteten?

Källa: www.nyeleni2007.org

text. deb kumar nath & camilla stählberg

foto. camilla stählberg

Gammal mat mättar mer

Befolkningen i Bangladesh har ökat explosionsartat de senaste fyrtio-femtio åren. Och för att säkra mat till en kraftigt växande befolkning har risproduktionen i landet främjats de senaste årtiondena. Men det har skett på bekostnad av odlingen av andra viktiga grödor.

För de människor som lever i fattigdom på landsbygden har detta fått förödande effekter för matsäkerhet. Nu växer intresset bland småskaliga jordbrukare kring hur alternativa lösningar som ekologisk odling och traditionella odlingssystem kan vända utvecklingen.

Under den gröna revolutionen har den bangladeshiska regeringen såväl som Världsbanken främjat ökad risproduktion som ett sätt att nå matsäkerhet. Efter introduktionen av nya högvakastande rissorter odlas nu ris under alla tre odlingssäsonger till skillnad från tidigare en eller två.

VITAMINERNA FÖRSVANN

Traditionellt har vintersäsongen i Bangladesh använts till odling av baljväxter, oljefrön och grönsaker. Idag odlas främst bevattnat ris istället. Resultatet har blivit att viktiga källor till protein och vitaminer helt har försvunnit

Subol Chandra Gosh tror att jordbruket i Bangladesh behöver ställas om för att säkra tillgången till mat.

Intresset för ekologisk odling växer bland småskaliga jordbrukare.

eller ökat kraftigt i pris. Kvinnor är de som drabbas hårdast av näringsbrist då de enligt tradition äter sist i familjen.

MINSKA IMPORTEN NÖDVÄNDIGT

Jordbrukaren Subol Chandra Gosh tror att förändringar är nödvändiga för att säkra alla människors rätt till mat i Bangladesh:

– När det gäller till exempel baljväxter, oljefrön och grönsaker så importerar vi från andra länder. För att fylla detta gap skulle

vi kunna odla dessa grödor igen istället för konstbevattnat ris.

MOTSÄTTNING MELLAN BÖNDER

Intresset för odling av traditionella grödor växer. En jordbrukare som har avsatt en del av sin mark till odling av baljväxter och oljefrön är Firoj Shas:

– Nu producerar jag allting som min familj behöver. Vi äter en varierad kost och jag är inte beroende av priserna på marknaden på

samma sätt som tidigare.

Alla har dock inte samma möjlighet som Firoj att förändra sitt jordbruk.

Subol berättar att det ofta finns en motsättning mellan småbönder och storbönder när det gäller val av grödor. Småbönder vill odla mat för den egna familjen medan storbönder vill odla ris för att sälja på marknaden. Om man har sin mark i närheten av bevattnade risodlingar blir marken för fuktig för odling av baljväxter, och indirekt tvingas mindre bönder att odla bevattnat ris på sin mark.

HYBRIDSORTER GER UTGIFTER

På liknande sätt tvingas jordlösa bönder som arrenderar mark från storbönder att odla ris istället för mat till det egna hushållet. Ofta har småbönder inte råd att arrendera mark med fasta avgifter utan man delar i stället insatskostnader och intäkter med markägaren. Ett vanligt krav är då att man odlar just ris.

De nya högavkastande rissorterna kräver också mycket insatser i form av bekämpningsmedel, konstgödsel och bevattning. Om man odlar hybridsorter krävs dessutom utgifter för frön varje år. Den ensidiga odlingen av ris är därför ohållbar både ur ett ekonomiskt och ur ett miljömässigt perspektiv. Grundvattennivåerna i Bangladesh sjunker och markens produktivitet och den biologiska mångfalden påverkas negativt.

VIKTIGT SPRIDA KUNSKAP OM TRADITIONELL ODLING

Strategin att öka risproduktionen som ett sätt att lösa matsäkerheten i Bangladesh har resulterat i en försämrad matsuveränitet för många fattiga människor såväl som miljöförstöring. Flera av Svalornas samarbetspartners i Bangladesh arbetar med att förändra denna utveckling genom att sprida kunskap om ekologisk odling och om för-

delarna med traditionella odlingsystem.

EN FÖRÄNDRING ÄR PÅ VÄG

Khorshed Ali är en av de aktiva jordbrukarna.

– Genom att använda ekologiska metoder har jag minskat min användning av dyra insatser som bekämpningsmedel och konstgödsel utan att få en sämre skörd. På det viset sparar jag mycket pengar, berättar Khorshed.

Subol, Firoj och Khorshed vittnar om att det nu sker en förändring i Bangladesh. De är alla småbönder som helt har slutat att använda kemiska bekämpningsmedel. Genom att gå över till ekologisk odling och traditionella odlingsystem menar de tre bönderna att de förbättrar såväl miljön som den egna ekonomin och matsäkerheten. De berättar också att medvetenheten i deras byar ökar kring de negativa effekterna av konventionellt jordbruk och att intresset nu är stort för ekologiska alternativ.

Khorshed Ali slipper betala dyra bekämpningsmedel och får ändå en lika bra skörd.

text. snehlata nath, keystone foundation
översättning och bearbetning. olivia taghioff
foto. teresia borgman

”Man blir inte sjuk så ofta”

” Jag heter Malli, min man Lakshmanan har dött. Jag bor här i Pudur Kombai med min son Nanjan och min svärdotter Neelavathi. Vi odlar tenai igen efter arton års uppehåll. Vi är den enda familjen som odlar på den här jordlotten och vi har stora problem med vilda djur som förstör grödorna.

Nanjan och Neelavathi bestämmer vad som ska odlas. Vi har odlat olika sorters hirs, ärtor, bönor och sötpotatis – alla viktiga för självförsörjningen. Allt som odlas används i hushållet, inget säljs. Utsäde eller frön används som betalning för de som hjälper oss på fälten. På liknande vis återgäldar vi hjälpen.

Ragi och Samai är näringsrika, mättande och ger kroppen styrka. Man blir inte sjuk så ofta.”

I Nilgirisbergen i södra Indien bor flera olika ursprungsfolk. Här odlades först lokala varianter av hirs, sedan grönsaker och kaffe tillsammans med frukt- och skogsträd. 1885 kom teet vilket förändrade markanvändningen radikalt, från ett blandat och mångfaldigt jordbruk till monokultur. I dag utgör teplantagerna hälften av den uppodlade marken i Nilgirisbergen.

Det storskaliga jordbruket har medfört flera ekologiska och sociala problem. Omfattande användning av bekämpningsmedel och konstgödsel har förstört så gott som alla vattendrag och stora urskogsområden har skövats för att ge plats åt nya teodlingar.

TUFFA FÖRHANDLINGAR GER RESULTAT

Det var mot den här bakgrunden som den indiska organisationen Keystone började arbeta i Nilgiris 1995. Personalen observerade att ursprungsfolkens kost var väldigt näringsfattig och fick rapporter om låga blodvärden från sjukhusen. Ett projekt initierades för att återuppliva det traditionella jordbruket i trakten.

Två stora utmaningar mötte projektet. En var att identifiera markgränser och märka ut bybornas mark med buskar och träd. Ofta innebar arbetet tuffa förhandlingar med angränsande markägare. Flera byar vann mycket på förhandlingarna, en av dem var byn Nedugal Combei med 11 familjer som vann tillbaka 27 tunnland från staten.

Dessutom gällde det att få byborna, framför allt de yngre, att vänja sig vid den traditionella kosten, vänja dem av vid det vita, näringsfattiga ris som länge subventionerats av den indiska regeringen och som har en högre social status.

15 GÅNGER NYTTIGARE

Men de traditionella grödornas näringshalt är många gånger högre, exempelvis innehåller tenai 15 gånger så mycket järn som vitt ris.

Keystone jobbar nu med att sprida det budskapet bland ursprungsfolkens yngre generationer.

Den traditionella grödan ragi är rik på kalcium.

Patent på utsäde – en hotande katastrof

text. *shahidul islam, sustainable agriculture
and farmers rights program*
översättning. *gabrielle jönsson*
foto. *shahidul islam & melker dahlstrand*

Bangladesh befolkning är beroende av jordbruk. Drygt åtta av tio invånare bor på landsbygden och majoriteten är marginaliserade småbönder eller bönder som inte äger sin mark. De slåss mot en global handelspolitik, mot dominansen av multinationella företag och mot patenteringen av fröer och utsäde.

Den rådande globala handelspolitiken med internationella handelsavtal har underlättat för multinationella företag att dominera utsädesmarknaden i fattiga jordbruksländer.

Det gör de genom att introducera patent på hybridfröer och genmodifierat utsäde. Det är en utveckling som är mycket oroande inte

bara för Bangladeshs bönder utan för hela landet. Tillgång till utsäde är den viktigaste komponenten i jordbrukssystemet och av central betydelse för kontrollen av den globala matproduktionen och i förlängningen världspolitiken.

Genmodifierat och patenterat hybridutsäde kan odlas av enskilda jordbrukare men inte sparas från år till år, vilket har lett till att småbönder inte längre är självförsörjande på utsäde. Frågan om ägarskap av utsäde och fröer är därför av stor vikt för människor som lever i fattigdom, särskilt för småbönder i fattiga jordbruksländer som Bangladesh.

Utan böndernas medverkan och motstånd så kommer de multinationella företagen dominera helt.

UPOV (Union for Protection of New Variety of Plant) samt TRIPS (Trade Related Aspects of Intellectual Property) är de två huvudsakliga handelsavtal som möjliggör för multinationella företag att monopolisera utsädesmarknaden. UPOV säkrar absolut ägandeskap till kommersiella utsädesproducenter och utesluter odlare inom offentliga forskningsinstitutioner och bönder från möjligheten att delta i produktionen av utsäde.

Artikel 27.3 (b) i TRIPS-avtalet föreskriver att alla länder skyddar intellektuell egendom antingen genom patentlagar eller genom ett så kallat effective sui generis system. Genom ett sui generis system kan ett land skydda intellektuell egendom som genetiskt framtagna utsädesvarianter under en viss, tidsbestämd period. De rikare länderna förhandlade in termen effective i avtalet utan

att någon närmare definition gavs i avtalstexten. Ordet effective begränsar friheten för utvecklingsländer att utforma ett sui generis system som är bäst anpassat till situationen och behovet i det specifika landet.

PRESSAS ATT INTRODUCERA "GYLLENE RIS"

Det finns avtal som Plant Genetic Resources for Food and Agriculture (IPGR) och Convention for Biological Diversity (CPD) som passar ett land som Bangladesh bättre eftersom dessa avtal erkänner bönders och samhällens rätt till utsäde och genetiska resurser. Tyvärr saknar dessa avtal tvingande mekanismer, medan det land som bryter mot TRIPS kan straffas med sanktioner. Dessutom är Bangladesh under ständig press från givarländer och givarinstitutioner att införa UPOV-liknande sui generis system för att introducera

genetiskt modifierade grödor som "Gyllene Ris". 1999 skrev EU en överenskommelse med Bangladesh om att landet ska införa UPOV-liknande system.

STORT BEHOV AV NATIONELL POLICY

Om Bangladesh accepterar att följa UPOVs sui generis system kan det innebära en katastrof för miljoner av landets fattigaste jordbrukare. Om de börjar köpa patenterat utsäde kan de tvingas att köpa nytt utsäde varje år. Utsäde säljs oftast i paket tillsammans med bekämpningsmedel och konstgödsel vilket ytterligare ökar böndernas beroende av marknaden. Dessutom kan det minska bönders tillgång till utsäde, minska offentliga satsningar på utsädesförädling, förhindra traditionellt utbyte av fröer och på så vis försätta fattiga bönder i en situation där de inte

längre kan fortsätta med sitt jordbruk.

Utan bönders medverkan och motstånd mot de multinationella företagen kommer utvecklingen inte att kunna stoppas. Tyvärr har många jordbrukare lite eller ingen kunskap om den farliga effekten av kommersiell kontroll över utsädesresurserna. Samtidigt finns ett oerhört stort behov av en nationell policy för att minska extern kontroll över utsäde och genetiska resurser samt för att arbeta med miljöfrågor, ekologiskt jordbruk och biologisk mångfald. Den nuvarande situationen kräver aktivt och kollektivt arbete för att se till att bönder behåller rätten till traditionell kunskap och jordbrukskultur.

Mer makt till kvinnorna

text. mario gusson, cetap

översättning. lena zetterström

foto. melker dahlstrand

Traditionellt sett har männen representerat familjen utanför hemmet, medan kvinnorna skött om hushållet och barnen. Men det sker förändringar på den brasilianska landsbygden. En effekt av jordbruksomläggningen är att kvinnors arbete nu värdesätts och makten inom familjen omfördelas.

På den brasilianska landsbygden är kvinnornas närvaro och deltagande i offentliga sammanhang, av historiska och kulturella skäl, ännu begränsade. Det är traditionellt sett männen som representerar familjen utanför hemmet medan kvinnornas uppgifter är att sköta om hushållet och barnen. Bland de grupper av småbrukarfamiljer som Cetap arbetar med är uppdelningen mest tydlig hos grupper som ännu inte börjat diskutera genusfrågan. I andra har genusarbetet lett till att dessa roller ifrågasätts och i många fall skapas förutsättningar för kvinnornas verkliga deltagande.

KVINNORNA UTMANAS

Även om ämnet är känsligt, eftersom det berör strukturella historiska och kulturella värderingar, så vet vi att det är nödvändigt att öka förståelsen för genusfrågan, speciellt när det gäller att stärka kvinnornas ställning och öka deras makt (empowerment) för att de aktivt ska kunna delta i diskussioner och beslutsprocesser rörande familjen, gruppen eller arbetet i lokalsamhället.

I övergången från konventionellt till ekologiskt jordbruk berörs kvinnor och män på olika sätt, men båda könen ställs inför nya utmaningar. Objektivt sett ser vi framgångar

när det gäller kvinnornas närvaro och deltagande i gruppernas möten och planering, i besluten som rör investeringar och organisationen på gården, samt större deltagande i den offentliga sfären: kurser, stormöten och ekologiska marknader. Kvinnorna utmanas att uttrycka sina åsikter och synvinklar, att säga vad de tycker om arbetet på gården, den nya organiseringen av familjens produktion och försäljning.

KVINNORNAS PRODUKTION ENDA INKOMSTKÄLLAN

En väldigt positiv aspekt av jordbruksomläggningen är att produktionen för hushållsbehov (köksträdgård, hönsgård, etc. övers. anm.) – som tidigare förbisågs för att den inte direkt drog in pengar till familjen – värdesätts och ses som grundläggande inom det ekologiska jordbruket. Tre argument stödjer detta påstående: matsäkerheten och familjens livskvalitet, produktionen av dessa livsmedel sparar pengar åt familjen och garanterar mångfalden av de produkter som säljs på de ekologiska marknaderna.

Sammanfattningsvis: Kvinnornas småskaliga och diversifierade produktion nära huset, som tidigare inte värderades för att den bara försörjde den egna konsumtionen, är idag i många fall familjernas enda inkomstkälla. Det gör att kvinnornas arbete värdesätts och att maktförhållandena inom familjen omfördelas. När denna nya situation följs upp med utbildning och diskussion innebär det betydande framsteg för genusrelationerna.

Åter till Pachamama

text. alfredo seguel

översättning. fanny hargestam

foto. mst, bolivia

Enligt Bolivias president Evo Morales främjar "jordbruksrevolutionen" ett organiskt jordbruk och ett ekologiskt Bolivia i samlevnad och harmoni med miljön. Regeringen vill säkra livsmedelförsörjningen genom inhemsk produktion.

Man vill även återuppliva de lokala marknaderna, familj jordbruken och bondekulturen. Bättre kost för bolivianer, inte minst för barnen, är en del av planen, vars kärnuppgift dock är en jordreform – något som inte har gått problemfritt.

I juni 2006 presenterade Bolivias regering sin nationella utvecklingsplan som innehåller en strukturell förändring av jordbruket för att på sikt bekämpa fattigdomen bland ursprungsbefolkningen.

Planen utgår ifrån att en omfördelning av jordägandet möjliggör en expansion och utveckling av jordbruket och främjar kunskap och teknologisk utveckling.

Inom denna nya ram reformeras nu jordbrukslagen med målet att främja grupper av ursprungsfolk, jordlösa bönder, och producenter och/eller företagare som arbetar på markerna, och som enligt den nya lagen "producerar och fyller en ekonomisk och social funktion".

Enligt ordföranden för INRA, det nationella institutet för jordreform, Juan Carlos Rojas, är omfördelningen av jord tänkt att stimulera glesbefolkade områden genom att fördela mark som en social och produktiv tillgång. Rojas menar att på detta sätt blir jorden och naturtillgångarna själva medel i en modell för genomgripande jordbruksutveckling som har kapacitet att generera inkomster åt familjer, och att på ett hållbart sätt förvalta naturtillgångarna.

– Huvudaktörerna och vinnarna ska vara ursprungsfolken, och bönder utan någon, eller otillräckligt med jord. Ursprungsfolks- och lantarbetarorganisationerna ska själva delta i processen.

VÄRDESÄTTER FAMILJEÄGT JORDBRUK

Ett större mål är att ge ett juridiskt skydd för markägares innehav. Detta kommer att ske genom en förenklad process som blir snabbar, billigare och mer transparent. Det är

också ett av skälen till att man har ändrat jordbrukslagen, säger Rojas.

Den nationella planen för utveckling fastställer en "självständig livsmedelsproduktion baserad på lantjordbruk, som garanterar den grundläggande mänskliga rättigheten att ha tillgång till mat och som värdesätter det familjeägda jordbruket."

ÅTERGÅNG TILL ORGANISKT JORDBRUK

En betydelsefull social aktör i Bolivia är Bartolina Sisas nationella federation för lantbruksarbetande kvinnor, som också inkluderar CAN, Nationella jordbrukskommissionen – en instans av central betydelse i jordbruksutvecklingen.

En viktig del i Bartolina Sisas arbete är å ena sidan att återvinna värdigheten för bolivias ursprungsfolk och kvinnliga lantarbetare, å andra sidan att återta den självständiga kontrollen över landområden och livsmedelsproduktionen. Dessutom vill man uppnå kvinnors jämställda deltagande inom alla områden.

Bertha Blanco är sekreterare för federationens politiska avdelning i La Paz, av quechua-ursprung och medlem i organisationen Pachamama. Hon framhåller att många familjers rättigheter, jord och välmående

Först ockuperade dom marken – nu har de laglig rätt att bruka den, och av staten har de fått flera traktorer.

har fått ge vika för ekonomiska intressen och en osund livsmedelsindustri. I och med jordbruksrevolutionen har ursprungsfolkens ekologiska samhällen fått en möjlighet att återgå till ett organiskt brukande av Pachamama (moder jord).

FÖRBÄTTRAR HÄLSAN

Bertha Blanco tror att stödet, bidragen och motivationen för att återfinna det diversifierade, egna och traditionella i jordbrukspro-

duktionen stärker och skapar nya möjligheter för framför allt familjerna. Och därmed även gagnar utbildningsväsendet, folkhälsan och miljön. Dessutom är en lokal och regional byteshandel genom Bolivias mångfald av odlingar, samt ett hushållande med livsmedel, lönsamma investeringar som på sikt möjliggör en hållbar utveckling.

OUMBÄRLIGT FÖR ETT SJÄLVSTÄNDIGT BOLIVIA

I och med skapandet av den konstituerande

församlingen i Bolivia har några av de sociala rörelserna börjat kräva att rätten till mat och matsuveränitet skrivs in i den nya konstitutionen. De sociala rörelserna menar att rätten till mat och matsuveränitet är oumbärliga för ett autonomt Bolivia.

TRADITIONEN ÄR INSPIRATIONEN

Omar Fernández, som är senator för Cochabamba och social ledare av quechua-ursprung, menar att de lokala samhällenas traditionella levnadssätt, mångfald av tillgångar, och de urgamla sätten att hantera dessa på, är den huvudsakliga inspirationen och grunden för en förändringsprocess. De är även grunden för ett nytänkande som tar avstånd från kommersiella syften.

JORDBRUKSREVOLUTIONENS SVÅRIGHETER

Enligt senator Fernández utgör den bolivianska oligarkin – med sitt handlingskraftiga politiska- och ekonomiska nätverk, samt i vissa fall tusentals hektar mark – ett primärt, men dock överkomligt, hinder.

Han tillägger att i samband med jordbruksrevolutionen har det förekommit vissa hot i form av lösryckta fraser som "Om den här påbörjas (jordbruksrevolutionen) kommer det att spillas blod i Bolivia", och även i form av destruktivt beteende, som till exempel när

högersenatorerna lämnade samlingssalen i samma stund som jordbrukslagen skulle definieras.

Juan Carlos Rojas, ordförande för INRA, ser samma typ av svårigheter som Fernández, och pekar framförallt på hur de privata markägarna kan komma att motsätta sig statens återtagande av stalig mark och därmed bli ett problem för saneringsplanen och tillämpningen av den nya lagen.

STORT ANSVAR VILAR PÅ ORGANISATIONERNA

Bertha Blancos från organisationerna Bartolina Sisa och Pachamama instämmer med både Fernández och Rojas, men betonar även att ursprungsfolken och bönderna själva har ett stort ansvar för reformens framgång.

Hon betonar vikten av enade och solidariska sociala rörelser, som trots motgångar måste växa och söka fred utifrån ett samhällsprojekt baserat på starka familjer, egen jord och självständighet.

– Själ, identitet, familj, jord, land och självständighet är grunden för våra projekt. Om vi uppnår detta som samhälle, som kollektiv, som sociala rörelser och som familj, så når vi viktiga framgångar, och blir ett gott exempel för världen.

5 myter om hunger

Flera hundra miljoner människor i världen saknar idag tillräckligt med mat. Hunger är ingen myt – men myter hindrar oss från att stoppa hungern. Här slår vi hål på några myter.

Vi behöver stora jordbruk

Verklighet: Storjordbruk ger ofta men inte alltid större skördar. Storjordbruk överutnyttjar dessutom jorden, använder mer kemikalier och främjar främst monokulturer vilket utarmar den biologiska mångfalden.

Den fria marknaden kan stoppa hungern

Verklighet: Marknadens effektivitet kan stoppa hungern endast när köpkraften är jämnt fördelad. Regeringen spelar här en viktig roll för att stärka konsumenter och förhindra ekonomisk koncentration genom skatter och jordreformer.

Fri handel är lösningen

Verklighet: Frihandelsstrategin har hittills misslyckats med att minska hungern. Exporten från fattiga länder har ökat samtidigt som hungern består. Exportinriktad produktion tränger undan grundläggande matproduktion då vinsterna är högre i exportsektorn.

Mer bistånd kommer att hjälpa de hungriga

Verklighet: Bistånd är ofta kontraproduktivt. Utländsk ekonomisk hjälp förstärker ojämlika strukturer då pengarna många gånger inte når de mest behövande utan går till ekonomiska eliter. Dessutom kan bistånd undergräva lokal matproduktion och skapa biståndsberoende.

Vi gynnas av deras fattigdom

Verklighet: Tvärtom är fattigdom ett stort hot mot rika länders välbefinnande. Låga löner i fattiga länder leder företag att flytta produktionen utomlands. Detta skapar arbetslöshet och ett tryck på lägre löner och sämre arbetsförhållanden i rika länder.

Federico Rojas, 14, Buenos Aires
- Kött! I Argentina äter vi mycket kött. Vi grillar varje söndag hemma hos mig.

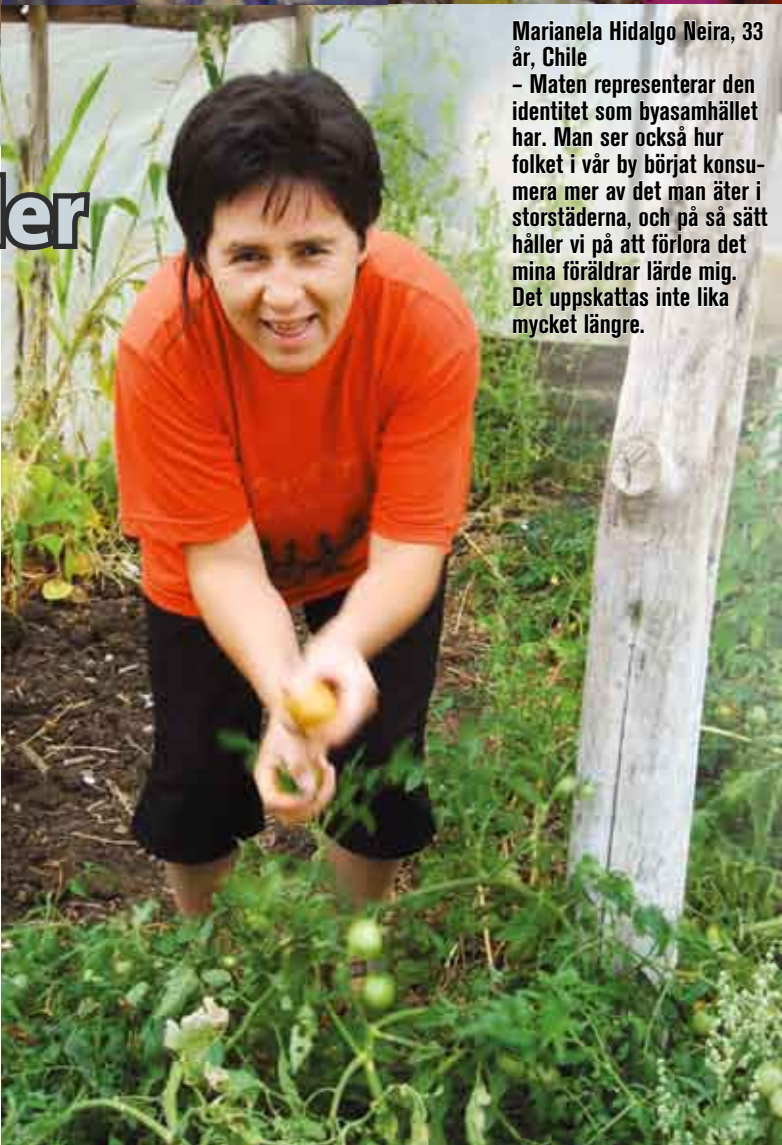

Kunshida Begum, 35, Indien
- Vi bjuder alltid på mat om vi får besök. Vi har ju inte så mycket att bjuda på, men om de äter vad vi har att erbjuda blir vi jättegglada.

Dipankar, 29, nygift, Indien
- Mat har en särskild betydelse vid bröllop. Brudgummen åker hem till bruden med sina släktingar och vänner.

Vad betyder mat i din kultur?

Marianela Hidalgo Neira, 33 år, Chile
- Maten representerar den identitet som bysamhället har. Man ser också hur folket i vår by börjat konsumera mer av det man äter i storstäderna, och på så sätt håller vi på att förlora det mina föräldrar lärde mig. Det uppskattas inte lika mycket längre.

Minoti Debnath, 52
- Betydelsen av mat har förändrats med tiden. Man brukade säga att det var fisk och ris som var bangladeshisk mat. Men nu har vi inte så mycket fisk längre.